

ییل : ۱ جلد : ۱

نيسان ۱۳۳۰

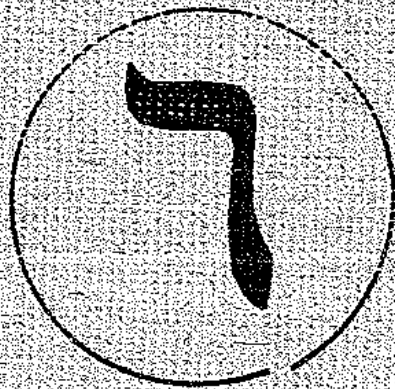
پایا مجموعه سی کی

حالد

ناشری : تورک بیلکی و رکی

آیده بر چیقار

مدیر : جلال ساهر

فیثانی : بش غروش

مطبعة عامه -- استانبول

پیلکی مجموعہ سی

نیشان ، ۱۳۳۰

صای : ۶

پیل : ۱ - جلد : ۱

فلسفہ عمومیہ مدخل

ملاحظات متقدمہ

کائنات حضورندہ انسانہ

۱

کائنات حضورندہ انسان . بداهت عالم و حقیقت اشیا مسئلہ سندنہ عوام ناسک نظری . شبہ نرہ دن تولدایدیور ؟ فیاسوفک نقطہ نظری . عوام نظرندہ برحقیقت ثانیہ اولان (بداهت عالم) ، فلسفہ نظرندہ بر (مسئلہ) در ، حتی بر (معما) در ! مثال ایله مسئلہ بی ایضاح ایچین برپورتاقالی نظردقہ آلام . بوجسمی ناصل حس و ادراک ایدیورز ؟ شہادت حسیہ نک قیمتی و نقطہ استنادی حیوانات سفلیہ دہ و ناقص الحواس اولان حشراندہ درجہ ادراک نہ اولق لازم کلیر ؟ بر بوجک فیلسوف اولسہ یدی دنیا و اشیا حقندہ علمی نہ اولا بیلیردی ؟ برایکی مختصر مثال . عالم وجود بر وعینی شی اولدینی حالہ ، عالم شہود ہرجنس متحسک وسائط ادراکنہ کورہ متجلی اولق لازم کلیر . اصلہ بکزمہ بین بویانورامالک هانکیسی دوغرودر ؟ ایشته اصل معما بودر . فلسفہ نک مابعدالطبیعیات قسمی ، بومعمادن تولدایدن سائل متفرعہ و متنوعہ بی اصولہ توفیقاً تتبع و تحقیق ایدر .

انسانک مبدأ و معادنن یاخود مقدراتندن بحث ایدمک دہ کلم . انسان ، بوکونکی معناسیلہ آدام اولونجہ یہ قادر اَلتہ برچوق صفحات تکامل کچیرمش و نامعدود عواملک تاثیراتیلہ شیمدیکی مرتبہ کمالہ ایرہ بیلمشدر . بوشکلی ، بوحالی ، بوقابلیتی بولا بیلیمک ایچین کیم بیلیرنہ قادر بیک عصر لک تربیہ فطریہ سیلہ بلافاصلہ یوغورولماسی لازم کلشدر . بن بالخاصہ بومسئلہ لک تحقیقی ایچین اوغراشایورم . بوتحقیقات ، فنون طبیعیہ نک ایشی در .

فلسفه بوکی تدقیقات علمیه نك نتایجندن مستفید اولماز، دیمك ده ایسته مه یورم. بالعکس علومك نتایج تحقیقاتندن مستغنی داورانان بر فلسفه صورت ظاهره ده نه قادر معقول برسیستم کی کور و نسه دخی اعتقاد بجه حقیقه مقرون بر عقیده صایلا ماز، چونکه او یله اولدیغنی اثبات ایتك ممکن اولماز.

بن شو صحیفه لرده موضوع بحث اولان مسائل لدنیه پی تحلیل و تدقیق ایتك ایچین یو کونکی قابلیت نسبییه سیله علی العاده بر انسان آلیورم و او نی آ زچوق فکر و نظره مستعد فرض ایدیورم. البته بویله بر انسان، کندینی بیلدیکی آندن اعتباراً بر کائنات ایچنده بولوندیغنی ده بهمه حال حس ایتش اولاجقدر. ذاتاً کندینی بیلمه سی آنجاق کندندن باشقا شیلرك ده عینی زمانده وارلغنه شعور حاصل ایتمه سی ایله ممکندر؛ چونکه فعل ادراك بهمه حال بو شرط ایله، بوتماس ایله باشلار. علی الاطلاق علم، بویله بر اضافت سببیله حالات وجدانیه ده حصوله کن تبدلاتی فرق و تمیز ایتمکدن عبارتدر. دویغودن پك متمایز اولامایان بوتورلو بیلکی یه فلسفه لساننده شعور دینیلیر که أک أنکین و فقط أک صیغ معناسیله تلتی اولونان علمدر. سالم اولان هر انسانده شعوره قابلیت اولمق کر کدر.

موضوع بحث ایتك ایسته دیکم مسئله فلسفیه نی تتبع ایده بیلمك ایچین بو قابلیت بر کیسه نی امتحانه چکمك شیمدیلک کفایت ایدر. بویله بر آدام، اطرافنی احاطه ایدن اشیای مادیه نك، حقیقت حالده ده عیناً موجودیتنه قانعدر. بو مسئله یه دائر فکر مخصوصنی سؤال ایده جك اولورسه کز، سزه بلا تردد قطعی المفاد بر جواب ویریر. و اوسایه ده آکلار سکز که — نظر کاهنده منبسط اولان — عالم شهودك، عالم وجوددن هیچ بر فرقی یوقدر. دنیا و مافیها کندیسنه شو آنده نه شکل و صورت اوزره تجلی ایدیورسه، اعتقاد بجه نفس الامر ده ده، یعنی حد ذاتنده ده عینی شکل و صورت اوزره موجوددر. بوکا قطعاً اینانیر؛ حتی نفس الامر حقنده بر دوشو نجه سی، بر فکر وطنی یوقدر بیله!

حالبوکه فلسفه ده حلی أک کوچ اولان مسائل غامضه دن بللی باشلی بریسی ده بودر. بوتون مذاهب فلسفیه بو نقطه نظر دن آیریلیر؛ و هر مذهب فلسفینك زمین

استنادی، اساس اعتقادی بویکی سؤاللره جواب اولمق اوزره ترتیب اولونابیلن فرضیات منتظمه و متسقهدن باشقا برشی ده کلدرد.

بوموضوعاته تعلق اولان منظومه فرضیانه (مبحث علم) دیرلرکه قوتترولی علومه وبالخاصه پسیقولوژی به عائد اولمقله برابر زمین مناقشه سی مابعدالطبیعیات ساحه سنده بولوندیغی ایچین مابعدالطبیعیات کتابلرنده بر باب مخصوص تشکیل ایدره. حکمای اسلام بوبابه مبحث علم، صوفیه دخی مبحث معرفت دیمشلدرد.

شیمدی شو مبحث علم زمیننده بودرجه امن و اعتماد ایله رأینی کسوب آتان بر کیمسه نك مراقفی تحریک، اعتقادی تشکیک ایتک ایچین اورتایه بر سؤال داها آتیکز :

« بوتون شو حس ایتدی ککز موجودات صحیحاً وارمی در؟ یوقسه کندی مخیله مزك شعبده بازلی قیلندن اولارق بر غریب رؤیا کیی بزه وارمی کورونویورلر؟ عالمده قابل حس و ادراک بر فرد آفریده اولماسه یدی عجباً بو کائنات کندی کندی نه بویله جه موجود اولورمی ایدی؟ » دییه صورتو کز.

ذهنک زده بوزو قلق اولمادیغنه قانع اولوبده جدیت مزاج کزدن ده هر وجهه آمین ایسه یوزو کزه کمال حیرتله باقارق اولکی طورندن داها صریح برأدای اطمینان ایله جواب ویره جک و بلکه « اوکا شبهه می وار؟ ... کونش انکار اولونابیلیرمی؟ » دیمکه اکتفا ایله به ج کدر. یعنی علم لدن بحثده بداهت حسیه بی برینه صریحه اولارق نظر تأمل کزه اقامه ایده جک و بونکله دعواسنی اثبات وسزی ده الزام واسکات ایتش بولوندیغنه ذاهب اولاجقدر.

بودلیل بدیهی نك مابعدالطبیعیات بحثده نه قدر و قیمتی اولایسه جکنی صیراسی کلنجه کوره جکز. شیمدی لک شوقادار عرض ایده یم که مابعدالطبیعیات دائره سنده هیچ بر دلیل ایله قطعی بر صورتده اثبات ایدیله مه مش بولونان دعوالردن بری ده بودر. زیرا مابعدالطبیعیاتده آرانیلان حقیقت هیچ ده بدیهی برشی ده کلدرد. اولسه بیله بویکونکی فلسفه نظرنده (بداهت) عوامک ظن ایتدیکی کیی، کونشک وجودنده ده کل، اونی ادراک ایده نده در. آمیز که، اذهان ناسده بویکی شبهه لره، ملاحظه لره محل یوقدره.

اعتقاد عامیانه‌یه کوره فعل (ادراك) دن واضح و آکلاشیلماسی قولای بر کیفیت یوقدر: عالم خارجی ایله اُنایتمز آراسنده واسطه اتصال و آلت استشعار اولان حواسمز خارجده برشیئی — مثلاً برطاش پارچاسنی — یکدن حس ایدیور و حقیقتده اولدینگی کیبی حس ایدیور. یعنی تماس آنی ایله ادراك ایدیور؛ وجدانمز بر آن غیر منقسمده بوکامطلع اولویور. یعنی او طاش پارچه‌سی حقنده بر علم یقین حاصل ایدرک اونک عالم خارجیده استقلال وجودینه پیدای شعور ایدوب قناعت کتیریور. بوقدرینی ده عقل کافی کورویور.

واقعا وارلق بختنده ذهندن هر دورلو شبهاتی قالدیرمق و امر معاش احتیاجاتی استیفا ایتماک خصوصنده هر کس ایچین بوقاداری کافی در. حیات مادیده بر فیلسوف بیله بوندن فضله‌سنه محتاج اولماز. لکن پسیقو لوژی — روحیات — ده مدعش بر معما وارسه اوده کیفیت ادراك مسئله‌سیدر. ناصل اولویورده برطاش پارچاسنی ادراك ایدیورز؟ بوکا مطلع اولان کیم؟ حقیقتده او طاش پارچاسنی و کیفیت ادراك نه در؟ (العجز عن درک الادراك ادراك !)

هایدی طاش پارچاسنی کیبی مادی برشیئک — هر نه اولورسه اولسون وهر ناصل اولورسه اولسون — خارجده مستقلاً وجودینه قانع اولالمده حواسمز واسطه‌سیله حقنده حاصل ایتدیکمز علمی او وجود مستقلاً بزده صدمه تأثیرینه اضافه ایدلم. بو تعریف حقیقتده هیچ برشی افاده ایتمه‌سه بیله سطحی نظر اولانلر ایچین کافی در. فقط فضایی نظر دفته آلیکز: بو البته بر جسم ده کدر. چونکه بالجمله اجسام کیبی او طاش پارچاسنی ده اونده داخلدر، بزده اونک ایچنده ز. فقط بداهت حسییه اعتماد ایدیورسکزی، حتی ایتمکده مضطرسکزی!... حواسکزی، ارادی حرکاتکزی سزه شهادت ایدیور که مکانی کورویورسکزی، مساحه ایدیورسکزی. ایچنده بولونمقدن بر آن قورتولامایورسکزی. حتی — سزجه فرض محال اولارق — مکان اولماسه‌یدی کائناتی، جهانی، حرکتی حیاتی تصور ایده‌مز دیکز. هم نه‌قادر ذهنکزی یورسه‌کز مکان فکرندن بر آن بیله منسلخ اولامازسکزی. بالجمله وارلقلر ایچین ساحه تجلی مکندر. حتی بر قوت، بر روح بیله بر نقطه تعلق ایستر که اونک ده

تعینی و تحقیقی مکانه محتاجدر. بالتجريد ذهنکزده بر جسمی افایده بیلیرسکزر. فقط اونک اولجه اشغال ایتمکده بولوندیغی چیزی تخیلاً بیلله یوق ایده منرسکزر. سرك تصور ایده بیلله جککزر خلای مطلقده بیلله ابعاد ثلاثه واردر. حاصلی مکان بر جسم مستقل اولماقده برابر بوسبوتون (یوق) ده ده کلدرد. او حالده نصل اولویورده بر جسم مستقل اولماسنی هیچ بر وجهله تجویز ایده مهیه جکمز مکانی کوزله کوره بیلیرسکزر؟ عجبا کوزله کوره. بیلدیگکتر مکان حقیقی می؟ ده کلی؟... مکان حقیقی وارمی؟ یوقمی؟... وارسه ناصل شی در؟...

مبالغه سز اولارق ادعا ایده بیلیرم که — فلسفه ایله الفت ایتمه مش اولمق شرطیله — میلیونده بر کیشی یوقدر که بوکیب شیلرله ذهنی اشغال ایده بیلسین!... حتی بوکیب مسئله لر حضورنده بولونسون ده ساده وبسیط بر فکر ویرمهک متایل اولماسین!... انسان، حقیقه خارق العاده بر آدام اولمالیدر که اول امرده باشقا دورلو دوشونمکه مقتدر اولای بیلسین!... جمهور ناسدن همان هرکس، کندی حواسنک وساطتی ایله، ادراک و وجداننک شهادتی ایله کسب اطلاع و اذعان ایده بیلدیگی شو عالمک نفس امرده دخی ینه عیناً بو شکل و صورت اوزره موجود اولماسی وجوبنه قائمدر. عکسنی تصور بیلله ایده منر. چونکه اطرافنی احاطه ایدن اشیای مادیه نك عرض ایتدیگی بداهت حسیه باشقا بر طور تفکره بلا واسطه مانعدر.

لاکن مسائل لدنیه ده محض بداهت دلیل کافی اولاماز. بناءً علیه یالکزر بداهته استناد ایدن ملاحظات عادیه دخی بو فلسفی سؤالره قارشى جواب شافی اولاماز.

بر مثال عادى وضع ایدهرک بودعوایه بر زمین مناقشه احضار ایده جکم [۱]: فرضاً شو ماصانک اوزرنده بر پورتاقال کوروویورسکزر! بو بر جسمدر که

[۱] علمای بنامدن و انکلیز متفکریندن متوفی پروفیسور (هوکسلی Huxley) مشهور (دسقارت Descartes) حقنده غایت مهم بر مقاله فاسفیه یازمشدی. عینی مسئله ایچین پورتاقال مثالی ایراء ایتمشدی. بنده بالالتزام او مثالی کتیریورم. ارباب مراق او مقاله ایله بونی مقایسه ایتسین.

بر شکل مخصوص ایله محدود و متعین در . نقلتی ، رنگی ، رایحه سی ، لذتی و سائر بعض اوصاف خصوصیه سی و هاله مکنده بر حیزی وار ! . . . بوتون بو کیفیاتك دلالتیله اوجسمی اشباح سائر ددن آیراییلیرسکیز . مثلاً بر آغاچدن ، بر حیواندن و یاخود باشقا میوه لردن ، حتی عینی جنسیدن اولان دیگر بر پورتاقالان قطعياً فرق وتمیز ایده بیلیرسکیز . ینه بو سایه ده در که او پورتاقالك خارجده بر (هویت شخصیه) ایله متمایز و مستقلاً موجود اولدیغنی ادراك ایده رسکیز . بو خصوصده علمکیزدن اصلاً تردد ایتمه یورسکیز ؛ او یله ده کلی ؟ . . . فرض ایده لم که بونده قطعياً شبه کیز اولماسین ! فقط پورتاقال نامنه حس ایدوب بیلدیگکیز نه در ؟ . . . بر کره دوشوندیکیز و تحلیل ایتدیگیز می ؟ . . . کیفیتی برده عالم لردن دانیشکیز ؛ اُك زیاده اعتماد کیزه مظهر اولان بر متخصصدن صوریگیز ، باقالم نه دییه جك !

سزك او مکمل کوزلریگیز ، مثلاً عدسه دن محروم اولسه یدی ، — شکل مخصوصی ایله محدود و متعین ، خواص و کیفیاتی ایله متعین و متمیز اولارق کوردیگکیز — او پورتاقالی ، سز ینه او شکله می کوره جکدیگیز عجباً ؟ و یاخود کوزیگیز ینه بو قادر لوازم تکمله مالک اولسه یدی ده یا لکیز طبقه قرنیه سی اسطوانی بر شکله تعرضو ایتمش بولونسه یدی ، پورتاقالی ینه یو وارلاق کوره جکی ایدیگیز عجباً ؟ . . . [۱]

ایلك ملاحظه ده واقعا او یله ظن ایده رسکیز ، بوده پك طبیعی کیی در ! فقط ، دوشونوك ! اسطوانی بر آینه قارشوسنده یو وارلاق پورتاقالکیز بیضی کورونویور . بو آینه ده پورتاقالك شکلی عکس ایتدیرن ضیاقانونلری کوزیگیز ایچین ده بر در . فعل رؤیت ده عینی قوانین و شروطه تابعدر . واقعا سز ، محذب آینه نك بوشعبده بازاغنی تصحیح ایچین همان حس لمسکیزه مراجعت ایدیورسکیز .

[۱] بو محذب آینه لرك موجب اولدیغنی غلط حس مسئله سنك حقیقت اشیا بمحشده اهمیت قدماتك نظر دقتندن قاجامشدر . بومثال ، (شرح مواقف) ده وارددر . أسباب و وسائط علم بمحشده حسیاتك شهادتی قبول ایتیه نلر طرفندن ایلری سورولمش و اهل سنت فرقه سنه تعریض صد دنده ایراد اولونمشدر . (القادحون فی الحسیات فقط) بمحشده باویگیز . (هوکسلی) دخی معهود مقاله سنده بومثالدن استفاده ایدیور .

هم اکثر احواله غلطات حسیهیه معروض قالدیغکنزی آکلاینجه هپ بویله حرکت ایدره رک مدرکات حسیه نك بر قسمنی دیگر بر حاسه کزک شهادتیله قونترول ایدیورسکنز . مثلاً را کد و براق بر صویه باستونکنزی صوقدیغکنز زمان ، کوزیکز اونی صویک سطحی ایله تماس نقطه سنده قیریق کورویور . صوکره اَلِیکزله یوقلایوب بوغلطی تصحیحجه چالیشیورسکنز . لاکن نیچین حس لمسکزه داها زیاده اعتماد ایتدیگکنزی بلکه دوشونمه یورسکنز ؛ بونک سببی صورسه م پک معقول بر جواب ویره مزدیکنز صانیرم . ویرسه کزده نه دییه بیلیردیکنز ؟ « لامسه ، بکا ، برشیثک رنگنی ، قوقوسنی ، ظواهرینی ده کل ، مادیتی ، جوهریتی بیلیر یورده اونک ایچین ! » دیمکدن باشقا دکرلی بر جواب بولا مازدیکنز . فقط بوجواب نه قدار قیمتلی اولسه ده بوقادارله بنی اقناع ایدره مزسکنز ؛ چونکه مکانه اینانیورسکنز ! فقط طوطوب ده ده کل ، کوروب دد اینانیورسکنز ! اوتیه برییه حرکتکزدخی سزده مکان حسنی تأیید ایدیور ؛ لاکن لامسه نك مکان شعورنده دخلی اولاماز . چونکه مکان ماده ده کلدرکه طوطولایلمکه حس اولونسون !... او حالده ، ینه صورارم : نیچین مکان مسئله سنده ، باصره کزه و قابلیت حرکتکزه اینانیورسکزه ، بو سفر اوندن شبهه ایدوب ده لامسه کزه اعتماد ایدیورسکنز ؟ بویله ایجابنه کوره و کیفی بر صورتده ترجیح ایتدیگکنز شوایکی حاسهیه مراجعت ایچین معقول بر سبب ترجیح کویستره مزسکنز ؛ امینم !... ولوکه بویله کیفی داورانمایوب ده هر خصوصده و هر زمان لامسه کزه اعتماد ایتسه کزه ، وحواس سائرده کزک غلطاتی هپ اونک حکم و شهادتی ایله تصحیح ایله سه کزه ، بن ینه صورارم که : « لامسه کزک حقیقت اشیا بختنده سزه مطلق و قطعی بر علم افاده ایدره بیلدیکندن پک امین می سکزه ؟... »

اگر امین ایه کزه ، شونی ده اُبی بیلک که یو مسائلی سزدن چوق اول ، سزدن چوق درین و اطرافلی دوشونمش اولان بر چوق عالم فیلسوفلر بو خصوصده ، سزک شو فکرلر کزه کلیاً و اساساً مغایر فکرلر بیان ایتمکدن چکینه مشلر . بو فکرلری ایلریده نقل و تشریح ایدره حکم . فقط ، در حال شو قدار بر شی سویله یهیم که تاقی ایتدیگمز صور محسوسه ایله آلات

حسیه مزك درجهٔ عضو و تکاملی آراسنده ، صیقى بر رابطه ، معین و ثابت بر نسبت بولوندیغنه ، علما و فیلسوفلرجه — آرتیق بوکون — قناعت کامله حاصل اولمشدر . مدرکات حواسک — ظن اولوندیغی کیی — آنی و بسیط اولمادیغی ادعا ایده نلر دخی پک چوقدر ؛ ومن جهةٔ حقلی کورونوبورلر . متخصصینک تدقیقاتندن شو حقیقت تین ایدیورکه ، کیفیت ادراکده ، آلات حسیه مزك تشکلات عضویه سی ، برنجی درجه ده مهم بررول اوینایور . دیمک اولویورکه — اعتقاد عادیه کوره ! — عالم خارجیی تشکیل ایدن اشیانک صور مختلفه و متشخصه سی ، آلات حسیه مزك درجهٔ کمالی ، خصوصیت نوعیه سی ، قابلیت تلقیسی ایله دوغرودن دوغرویه علاقه داردر . بناءً علیه تکامل عضویت ایله فعل ادراکک درجه سی و کیفیتی آراسنده صیقى بر مناسبت وار . اولیله ایسه حشرات و سائر حیوانات ـ فلیه ، عجیبا عالم خارجیی بزم قدار آیی و یاخود عیناً بزم کیی کوره بیلورلرمی ؟

ایشته مابعدالطبیعیاتده ، بو ایلك مهم مسئله در !
 حواسک برقاچندن محروم اولان حیوانات صغیره دن طوتو کزده ، آلات حسیه سی هنوز حالت رشیمیه ده بولونان حیوانلره کلیکز ؛ صوکره ، اونلردن قدمه قدمه یوکسه لهرک انسانه قدار چقیکز : حس وادراکه قابل بونجه أجناس حیوانیه دن هر برینک — شواپچنده بولونوب یاشادیغی — عالمی آزچوق فرقلی کورمه سی لازم کله جکی شبهه کورتورمز کیی در . بوکورو شلرک هانکیسی اصله مطابقدر ؟ بوکا حکم ایده بیلیرمی سکز ؟ شاید ایده بیلیرسه کز ، صحت مطابقده مدار حکم اولان سبب ترجیحی ، عضویتک تکمل نسبی سنه عطف ایتیه بیلیرمی سکز ؟ ایتیه بیلیرسه کز — بو فرقی — نهیه ، هانکی سیه حمل ایده بیله جکسکز ؟

حواس بالخاصه آلت ادراکدر ؛ و او حیثیتله وسائط علم اقسامندن معدوددر . فعل ادراکک هیچ اولمازسه میخانیکیتی حقنده بر فکر علمی ایدینه بیلیمک ایچین ، اعضای حسیه نک کچیردیکی صفحات تکاملی سلسلهٔ حیواناتده تحقیق و تتبع ایدن علومه اعتماد ایتیم چارمسزدر . چونکه بوداثرده حکم اولاجق او

علماردر . بو علومك ادعاسنه باقيليرسه : « عالمك حواسه كوره تجلی ایتمه سی »
هم ضروریدر؛ هم ده طبیعی در . بوضئته وجود ، اويله بر تماشاگاه تماثيل در كه اوراده
هر كس آنجاك كندی كوزلكی ايله برشیلر كورویور ، و كوزلكنك مرتبه کماله
وصورت تشككنه كوره كوره بیایور . ديمك كه بوتلقیاتده ، بنیه عضویتك برنجی
درجده مهم بررول اوینادیغی محققدر ؛ برشبه کوتورمن .

او حالده ، سز دخی — آی قارء — کیفیت ادراکی تاریخ تکاملنه تبعاً تعقیب
وتحقیق ایدیکز ! كوره جکسکز كه دهمین موضوع بچشمزه مثال اولان معهود
پورتاقلك — شو كوردیکز شكل اوزره — خارجدهده مستقلاً متعین ومتشخص
اولابیلمه سی لازم كله جكنه دائر ، پك طبیعی بولدیغكز و كمال طمانینت ايله
ویردیکز جواب ، — وارلغك شو ابدی معماسی قارشیسنده — برسر اب اولوب
قالاجق ، ونظر تحلیلكز حضورنده مضمحل اولاجقدر . هم آله آوجه
صیغایله جك هیچ برشی ده بر اقایا جقدر .

سلسله حیواناتك طبقه سفلاسی تشکیل ایدن برچوق حشرات جنسلری
وار . بونلر ، بزم مالك اولدیغمز أجهزة حسیه نك بر قسم کلیسندن كاملاً
محروم بولونویورلر . کیمیسینك كوزلری وآلات سمعیه سی یوق ! کیمیسینك ده
یالكز كوزلری وار ؛ فقط غایت ابتدائی ورشیمی بر حالده ! اکثریسنده
حس لمس ، آنجاك باشلرنده موضوع ایکی کوچوك بوینوزك اوچنده کی قابلیت
ادراكه منحصر قالمش ؛ برعالم خارجی ايله تماسده بولوندیغنی یالكز او ایکی
مستقل نقطه ايله حس ایده بیلیور . او بوینوز (Antenne) لرك نقطه تماسی
قادار بیلیور ؛ وظن ایدرم كه بو حس دخی ، بزمکی قادار صریح ده کل ، مهم در .
او حیوانجفك بدنك سائر یرلرنده اويله حساس بر نقطه دخی یوق ؛ ویاخود ،
اولدیغنه قطعی بر دلیل ، کورولور ، طوتولور بر علامت عضویه یوق !

شیمدی بو دركه عضویتده قالمش بر حشره سفلیه یی نظر دفته آلیکز !
فرض محال اولارق ، بوبوجك تفلسفه مقتدر اولسه ده — مسئله وجوده دائر
قطعی بر فکر ویره بیلیمك ایچین — بداهت حسیه یه استنادا کندی علمنجه حکم
ایتسه یدی ، « حقیقت اشیا » یه دائر ، نه دیه بیلیردی عجباً ؛ سزك متعین بر جسم

جامد صورتند کوردیککز اومیوهی عجبا نا معین بر کولکه ، مههم بر لکه ،
 واهی بر قارالتی دن عبارت کورمه یه جکمی ایدی ؟ ... کیم بیلیر ؟ ! ... خصوصاً که
 افق مرئی سی پک محدود اولمق لازم که چکنه نظراً اوپورتاقالی هیئت مشخصه سیله
 احاطه ایدوب کوره بیله جکمی ایدی بیلیمه ؟ فقط ظن ایتیه یورم ! حتی
 ظنمه قالیرسه (عالم خارجی) ، اونک ایکی بوینوزی اوچنده حس ایتدیکی ایکی
 (نقطه تماس) دن عبارت دره . اونک عالمی هنوز نقطه نقطه اولسه کر کدر . مسطح اولدیغنی
 حس ایتمز ظن ایدهرم . اکر بو ظنم — آز چوق — دوغروایسه ، اویله بر حشره ده طبیعی
 ابعاد ثلثه حسی وبالضروره فکری ده اولاماز . سزک اُکسه کزه — خبریکز یوق
 ایکن ! — وه بهر (Weber) پرکارینک ایکی اوچنی تماس ایتدیر سه م و «بو حس
 ایتدیککز جسم نه در ، ونه شکلده در ؟» دیسه م ، یالکز بو ویغوکزله بکا
 اوپرکارک شکلنی رسم ایده بیلیرمی ایدیکز ؟ .. او شیئک نه اولدیغنی — اولدیغنی
 کیی — تعریف ایده بیلیرمی ایدیکز ؟

بر انسانه نسبتاً ، دویغوسی چوق محدود و کور اولان بر بوجک ایچین
 کیفیت ادراک نه دن بوکا بکزه بر درکده قالمش اولماسین ؟ او بوجکک
 قصورلی کوزی ایله تلقی ایده بیله جکی عالم شهود ، غایت سونوک ، غایت کوچوک
 ویکدیگرندن آیری بر قاچ مضی نقطه دن باشقا ویا فضله بر شی اولابیلیرمی عجبا ؟
 اَلیکزه قونوب قانکزی امن سیوری سینکه صورولسه ، عجبا زمین
 استنادینک ناصل شی اولدیغنی — هیچ اولمازسه سزک کیی وسزک قادار — بیله
 بیلیرمی ایدی ؟ اطرافکزده دولاشدیغنی حالده — بوتون وجودیککزک
 ده کل — یالکز اَلکزک شکلنی احاطه وتعین ایده بیلیرمی ؟ اوچارکن ،
 قانادرینک اهتزازینی سز اینجه بر صدا کیی حس ایدیورسکز ؛ عجبا اودخی
 بو صدادن سزک کیی خبردارمیدر ؟ آتش بوجکی ، کندی وجودندن انتشار
 ایدن نوزی سزک قادار پارلاق کوره بیلیرمی ؟ او حالده ، سزکده اوپورتاقالی
 — حد ذاتنده نه اولورسه اولسون و ناصل اولورسه اولسون — شیمدیلک کوردیککز ،
 بیلدیککز شو شکلده ادراک ایدیشکز ، عجبا حواسکزک مرتبه عضویتته ، یعنی
 وسائط ادراککزک درجه مکملیتته تابع واونکه صیقی صیقی به علاقه دار بر

کوروش ده کلی در؟ عجبا حواسکزدن بری ناقص و یا بوسبوتون معدوم اولسهیدی، اصم و یا خود هنوز حالت رشیمیهده بولونسهیدی، سزا و جسمی، بالمله خواص میزه سیله درک ایده بیه جکمی ایدیکنز؟ مثلاً (اکمه) اولسهیدیکنز، رنک لک رک هر نوعی فرق و ادراک ایده بیه جکمی ایدیکنز؟... بودرجه کمالکنز باقی قالمقه برابر، یالکنز برحاسه دن مثلاً بعض حشرات کیبی - یالکنز سامعه دن محروم اولسهیدیکنز - بر بهار صبا حنه ادای شطارت ویره دن - ولوله حیاتی دویا بیه جکمی ایدیکنز؟... ایکی بولوط آراسنده پارلایان شراره الکتریقیه بر لسان تهور طوری ویره دن اومدهش کورولتوی ایشیده بیه جکمی ایدیکنز؟ بر قارینجه، ییلدیریمدن سزک کیبی ییلار، اورکرمی؟...

عکسنی ده دوشونه لم :

بو کون وشو آنده بالمله حواسکزدن و قوای طبیعی کنز سالم و تمام اولدیغی حالده عجبا، اوپورتا قالده درک ایتدکلریکزدن ماعدا بعضی خواص اولمادیغنه دائر قطعی بر بدلیلکنز، یقیناً علمکنز عجبا حواسکزدن بش اولمایوبده مشهور (وولته ر) ک (میکرومه غا) [۱] سنده تصویر ایتدیکی اشخاصککی کیبی قرق، آلی اولسهیدی، عینی مادهده داها متنوع، داها چوق احوال و کیفیات درک ایتیه جکمی ایدیکنز؟... داها چوق کیفیات درک ایتمله، نفس الامر صحیحاً داها زیاده تقریب نظر ایتش می اولاجق دیکز؟

ایشته بر سور و عادی مسئله!... فقط حقلرنده هنوز قطعی بر جواب ویریه مه مشدر.

تماسده بولوندیغمز اشیانک اشکال و کیفیاتی حقنده کی علممز بویه اضافی و قابلیت عضویه و انسانیه مزله محدود قالدیغی کیبی، صرف کندی فعالیتمز آثار تجلیاتی ایچین دخی بیلکیمز نسبی اولمقدن قورتولا مایور، حرکت و سکون کیبی صرف میخانیک اولان حالاته قارش دویغومز دخی اویله اولویور:

[۱] بومعروف اثر، مستهزی و فطین (وولته ر) ک (فونت نهل Fontenelle) ه قارش یازمش اولدیغی برساله در. بومتفکر/مخلوقات ایله ساکن عالمک پک چوق اولدیغی ادعا یدیوردی. وولته رک کتابی بوادهای صراحة ردایته یور، فقط بویه اولسه بیه تحقیقنه امکان اولمادیغی استهزالی برکنایه ایله ضمناً عرض ایدیور.

بویوكلك كو چوكلك نسبتده حس و فكر من ناصل یسه حرکتك سرعتی ،
 اتساعی نسبتدهده جسمز ، بدرجه اضافیه یی آشامایور . مثلاً : بز ، کره ارض
 اوزرنده غایت سریع بر حرکت دوریه ایله دونوب کیدیورز . اوندن دها
 مدھش بر حرکت انتقالیه ایلهده کونش اطرافده بر قطع ناقص رسم ایدرك
 لاینقطع دور ایله یورز . فضاه اولارق تکمیل منظومه شمسیه — کونشده برابر
 اولدیغی حالده — طاقیه برابر بر بویوك محرك تعقیب ایدرك فضاده طی مکان
 ایدیور . بونك بویه اولدیغی بعضی مقدمات رصدیه مستند حسابات ایله
 کشف ایدنلردن ئوکره نیورزده بیلورز . نقط شو اوچ دورلو حرکتی
 بالفعل حس اید بیلورمی یز ؟ دویا بیلورمی یز ؟ دنیا ، جسمزه اودرجه
 متین وسا کن کورونویورکه عکسنه اینامق بیله جهلا و عوام نظرنده بر نوع
 اثر جنت صاییلیر . حالبوکه حقیقت حال ، شهادت حسیه مزك تماماً عکسی
 وضیدر .

فضای نسیمك یوكساك طبقاتنده سرعتله چرخ ایدن ویلایریم کیی
 سوزولوب اینن بر قارتالك اوزرنده طفیلی یاشایان بر حشره سفلیه ایچینده
 حس عینی در . دوشونه بیلسه یدی ، اودخی — طبقی بزم کیی — بوسریع و آنکین
 حرکتی دویماز واستناد ایتکده اولدیغی زمینك ساکن ولایتزلزل اولدیغنه
 قناعتله بیان رای ایدردی .

دیمك كه ، أك بدیهی بیلایکمز ، ئویه حس ایتدیگمز شیلر حقنده بیله
 دوشونمکه مجبورز . عالم بداهت ، محض حقیقت ده کلدرد . فلسفه نك بوتون
 مابعدالطبیعیات قسمی ، بواعتقاددن یعنی بداهته اعتماد ایدمه مکدن دوغمشدر .
 بومعمانك تولید ایتدیکی مسائل متفرعه و متنوعه یی اصولنه توفیقاً تحقیق
 ایتك ، فلسفه نك وبالخاصه مابعدالطبیعیات شعبه سنك ایشی کوچی در .

دوقتور

رضا نوفیس